

**ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ХУДОЖНЬО-ГЕРМЕНЕВТИЧНОЇ
КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ МУЗИКИ І ХОРЕОГРАФІЇ**

Степанова Л.В.

*Південноукраїнський національний педагогічний університет ім. К. Д. Ушинського,
викладач кафедри музичного мистецтва та хореографії*

**PEDAGOGICAL CONDITIONS OF FORMATION OF THE ARTIFICIAL HERMENEUTIC
COMPETENCE OF FUTURE MUSIC AND CHOREOGRAPHY TEACHERS**

Stepanova L.V.

*the South Ukrainian National Pedagogical University named after K.D. Ushynsky,
teacher of musical art and choreography chair*

Анотація

У статті розглядаються педагогічні умови формування художньо-герменевтичної компетентності магістрів музичного мистецтва і хореографії. Визначається роль педагогічних умов у навчальному процесі. Обґрунтовується цілеспрямованість обраних умов на досягнення високого рівня результатів навчання, їх відповідність до визначених раніше підходів та науково-методологічних основ формування художньо-герменевтичної компетентності магістрів музичного мистецтва і хореографії. Представлено концептуальні тенденції в сучасній педагогічній науці, в яких обрані умови висвітлено в контексті професійної підготовки майбутніх викладачів у компетентнісній парадигмі освіти.

Abstract

The article deals with the pedagogical conditions for the formation of artistic and hermeneutic competence of musical art and choreography masters. The role of pedagogical conditions in the educational process is determined. The purposefulness of the chosen conditions for the comprehension of the high level of learning outcomes, their conformity to the previously determined approaches and the scientific and methodological foundations for the formation of the artistic and hermeneutic competence of musical art and choreography masters is substantiated. Conceptual tendencies in modern pedagogical science, in which the chosen conditions are highlighted in the context of the training of future teachers in the competent paradigm of education are presented.

Ключові слова: герменевтичний підхід, художньо-герменевтична компетентність, герменевтичні вміння, педагогічні умови, майбутній викладач музики та хореографії.

Keywords: hermeneutic approach, artistic-hermeneutic competence, hermeneutic skills, pedagogical conditions, future music and choreography teacher.

Підготовка компетентного спеціаліста, спроможного до кваліфікованого вирішення професійних задач – це першорядне завдання сучасної педагогіки вищої школи. На наш погляд, сформованість художньо-герменевтичної компетентності майбутніх викладачів музики та хореографії є провідною інтегральною характеристикою готовності до їхньої фахової діяльності.

Проблемі підготовки майбутніх викладачів до герменевтичної діяльності приділено досить серйозну увагу у сучасних дослідженнях. Теоретико-концептуальні засади, роль та місце герменевтики у педагогіці визначено у трудах: В. Загвязинського, А. Закірової, В. Краєвського, І. Левицька, А. Линенко, О. Олексюк. Доцільність та можливості герменевтичного підходу до питань модернізації музичної та хореографічної освіти у ВНЗ розглядали: Н. Белова, Г. Падалка, О. Полатайко, С. Шип. Формування фахової герменевтичної компетентності педагогів мистецьких дисциплін висвітлювали такі вчені як Н. Гуральник, М. Ткач, Д. Лісун та ін.

Аналіз наукової літератури висвітлює пильну увагу науковців до розвитку герменевтичних умінь, що є запорукою педагогічно-герменевтичної компетентності майбутнього фахівця. Результативність цього процесу залежить від багатьох факторів, але визначальною його складовою є цілеспрямована організація спеціальних педагогічних умов, які

уможливлюють професійний розвиток студентів та формування їх фахової компетентності.

Метою статті є визначення і теоретичне обґрунтування педагогічних умов формування художньо-герменевтичної компетентності майбутніх викладачів музики і хореографії у процесі фахової підготовки у вищих педагогічних навчальних закладах.

Існує значна кількість доробків, в яких автори розкривають роль педагогічних умов у процесі вдосконалення змісту навчання, методів, організаційних форм професійної підготовки майбутніх викладачів. Педагогічні умови формування певних професійних умінь описуються в працях І. Аксаріної, Н. Давкуш, О. Дурманенко, Ю. Картавої, А. Найн, О. Ребрової, Н. Тверезовської, О. Федорової, Л. Філіппової, та визначаються науковцями як особливості організації навчально-виховного процесу у вищому навчальному закладі, що детермінують результати виховання, навчання та розвитку особистості студента, об'єктивно забезпечують можливість їх досягнення; як важливий елемент дослідження, що сприяє ефективному функціонуванню моделі розвитку професійної компетентності вчителів. У дисертаційних роботах М. Демір, Д. Лісун, Н. Цюлюпи схарактеризовано педагогічні умови формування інтерпретаційної культури в

майбутніх педагогів-музикантів як обставини, котрі впливають на спрямоване осмислення та рефлексію власної професійної та музично-просвітницької діяльності й забезпечують ефективність навчально-виховного процесу.

Отже, проблема визначення науково обґрунтованих педагогічних умов формування фахових компетентностей майбутніх викладачів займає чільне місце в сучасних наукових розробках. Між тим, питання відбору спеціальних педагогічних умов формування художньо-герменевтичної компетентності магістрів музичного мистецтва і хореографії недостатньо висвітлені у науковій літературі.

ОСНОВНИЙ ВИКЛАД.

Пошук спеціальних методів розвитку художньо-герменевтичних умінь студентів спрямовує певний етап наших розвідок на визначення особливих педагогічних умов, які суттєво впливають на ефективність формування художньо-герменевтичної компетентності. Художньо-герменевтичну компетентність майбутніх викладачів музики і хореографії ми розуміємо як інтегративну якість спеціаліста, яка визначається його здатністю до цілеспрямованого сприйняття, і адекватного декодування інформації, закладеної у художніх текстах, розуміння та тлумачення смислів художнього тексту у педагогічному аспекті [8].

Першорядне значення для наших розробок має дефініція поняття «педагогічні умови», з характеристикою суттєвих ознак та визначенням меж його використання. Відповідно до тлумачного словника української мови, умова – це «...необхідна обставина, яка робить можливим здійснення, створення, утворення чого-небудь або сприяє чомусь» [5, с.632]. У словнику з освіти та педагогіки поняття умова трактується як «сукупність перемінних природних, соціальних, зовнішніх та внутрішніх факторів, що впливають на фізичний, психічний, моральний розвиток людини, його поведінку; виховання і навчання, формування особистості» [6]. У наших міркуваннях ми спираємося на розуміння категоріальних ознак поняття «умови» у філософії, як зовнішніх обставин, що детермінують виникнення певного явища у результаті цілеспрямованої діяльності [10, 576 с.], та у психології – як сукупність факторів зовнішнього та внутрішнього середовища, що вірогідно формують конкретне психічне явище [4, с.206]. Як внутрішні та зовнішні умови у психології зазвичай визначають: спадковість та середовище (згідно з культурно-історичною теорією); морфологічні особливості мозку та спілкування (згідно з природно-науковою концепцією).

Ці ґрунтовні положення получили розвиток у дослідженнях з педагогіки, де зовнішні та внутрішні психологічні умови розвитку індивіда визначають хід навчального процесу, формують його динаміку, окреслюють остаточні наслідки, спрямовують процес до прогнорованих результатів.

Традиційно педагогічна наука трактує педагогічні умови як сукупність заходів, від яких залежить ефективність функціонування педагогічної системи. У сучасних педагогічних дослідженнях «педагогічні умови» трактуються як обставини, від

яких залежить і в яких відбувається цілісний продуктивний педагогічний процес професійної підготовки фахівців, що опосередковується активністю особистості [7].

На нашу думку, під час специфікації та диференціації педагогічних умов, слід приділяти увагу таким, що імовірно забезпечуватимуть цілісність навчально-виховного процесу, сприятимуть всебічному гармонійному розвитку особистості майбутнього викладача, уможливають виявлення та реалізацію його фахового потенціалу. В ході попереднього відбору умов, слід урахувувати природні здібності та наявність власної мотивація до саморозвитку у суб'єктів навчання. Звісно, що природні здібності людини можна розвивати та удосконалювати. З одного боку, ці процеси може реалізувати тільки сама людина в ході придбання відповідного досвіду. Але, з іншого боку, для оптимізації процесів розвитку та удосконалення здібностей використовують навчання. Згідно з культурно-історичною концепцією Л. Виготського, навчання є рухомою силою розвитку особистості, адже, розвиток індивіда йдеться шляхом привласнення історично визначених форм та засобів діяльності [3].

Для визначення та усвідомлення специфіки педагогічних умов, що мають сприяти розвитку герменевтичних умінь, нами були проаналізовані та уточнені обставини, які характеризують навчальне середовище та впливають на якість художньо-герменевтичної підготовки, а саме:

- толерантна та творча атмосфера заняття з коректною координацією художньо-герменевтичної діяльності студентів і моніторингом якості виконання завдань з боку викладача;
- опора на технологію інноваційного навчання;
- обґрунтованість науково-методологічних основ впровадження герменевтичного методу;
- наявність спеціального методико-технологічного забезпечення процесу формування художньо-герменевтичних умінь;
- використання обґрунтованих алгоритмів герменевтичного опрацювання художніх текстів;
- наявність у студентів здатності до емпатії і рефлексії та аналітично-інтерпретаційної діяльності;
- прояв інтересу і вмотивованого прагнення студентів до художньо-герменевтичної діяльності та розвитку власних аналітично-інтерпретаційних умінь;
- здатність студентів до оперування знаннями в галузі педагогічної герменевтики (розуміння основних положень герменевтики, обізнаність у мовах видів мистецтва, тощо), доцільного використання алгоритмів проведення герменевтичного аналізу;
- усвідомлення студентами педагогічної спрямованості художньо-герменевтичного опрацювання художніх текстів в єдності з проблемно-пошуковою та творчою діяльністю;

- прагнення до створення цікавих художньо-педагогічних інтерпретацій з життєво ціннісною, духовною орієнтацією;
- націленість студентів на застосування вмінь герменевтичного опрацювання художніх текстів у власній педагогічній практиці;
- бажання залучати до художньо-герменевтичної діяльності учнів під час проходження педагогічної практики;
- усвідомлення студентами соціального значення художньо-герменевтичної діяльності у зв'язку з недостатністю суспільно значущих інтерпретацій смислів художніх текстів у сучасному інформаційному середовищі.

Саме ці обставини, на наш погляд, зумовлюють специфіку та чільні аспекти навчального середовища сприятливого для розвитку герменевтичних умінь студентів.

Отже, ми дотримуємося думки вчених, відповідно якої інтелектуальний, психічний та фізичний розвиток індивіда визначається певною сукупністю педагогічних умов, до яких зазвичай відносять: дійову стратегію навчання з методично-технологічним забезпеченням навчального процесу у спеціально організованому навчальному середовищі. На наш погляд, педагогічні умови це досить динамічні конструкти, котрі корелюються з цілями конкретних етапів навчального процесу, коригують його напрямок і темп, детермінують вибір доцільних методів та технологій навчання.

Таким чином, педагогічними умовами формування художньо-герменевтичної компетентності ми визначаємо такі, *що сприяють створенню навчального середовища для якісного розвитку педагогічно-інтерпретаційних умінь студентів, визначають професійно-фахову спрямованість на художньо-герменевтичну діяльність, стимулюють до самовдосконалення та саморозвитку у педагогічно-герменевтичному напрямку.*

Отже, ми визначаємо першу умову, котра відповідає специфіці предмету нашого дослідження – це **оптимізація навчального процесу формування художньо-герменевтичної компетентності студентів.**

У педагогічно-наукових джерелах «оптимізація навчального процесу» трактується як обставини у яких найвагомішими факторами є час та раціональне розподілення компонентів навчального процесу [1]. Ми погоджуємося з судженнями науковців про те, що умови є оптимальними, якщо завдяки ефективному відбору педагогом цілеспрямованих процесуальних дій та спеціальної методики за найкоротший час навчального процесу досягаються найліпші результати у навчанні. Процес оптимізації здійснюється за рахунок використання новітніх форм та інноваційних методів навчання.

Термін "інновація" трактується в педагогіці як оновлений процес навчання, який спирається, головним чином, на суб'єктивні фактори. Тобто, спрямовує навчальне середовище на врахування залежності навчального процесу від особливостей аудиторії та окремих суб'єктів навчання, їхніх

здібностей, потреб, мотивацій, тощо. Тобто, оптимізація є вагомим фактором визначення продуктивної та дієвої стратегії навчання.

На нашу думку, в ході визначення стратегії навчання та відбору методів формування герменевтичних умінь студентів важливо враховувати спрямованість навчального процесу на результат – знання, уміння, розвиненість емоційного інтелекту студентів. Відомо, що результативність навчання детермінована особистісними якостями та характеристиками студентів, тобто, внутрішніми передумовами художньо-герменевтичного розвитку та залежить від умов використання спеціальних інноваційних методів та технологій навчання, так званих, зовнішніх передумов розвитку студентів. У результаті вивчення наукової літератури та новітніх технік викладання ми можемо констатувати, що зміст інноваційних технологій є відповідним процесам оптимізації та інтенсифікації навчального процесу.

Науковці визначають «інноваційні технології» як цілеспрямовану систему спеціальних прийомів, засобів та нестандартних форм організації навчальної діяльності. Ця система ґрунтується на внутрішніх умовах навчання та коригує весь процес навчання від визначення мети до одержання результатів. Нестандартні форми семінарських занять з мистецьких дисциплін найбільш повно враховують знання, вміння, схильності, естетичні вподобання та психологічні особливості кожного студента.

Оскільки, розвиток художньо-герменевтичних умінь ґрунтується на розвиненості особистісних якостей суб'єктів навчання, то визначена умова забезпечує дієвість спеціальних методів удосконалення аналітично-інтерпретаційних здібностей студентів, їх здатності до емпатії та рефлексії, мотивації та волі, самостійності та відповідальності. Змістову лінію при цьому складають: базові знання з історії мистецтва та здатність до їх застосування, розуміння основ художньо-вербальної інтерпретації, наявність лінгвістично-семантичної обізнаності та досвід спілкування з творами різних видів мистецтва.

З метою оптимізації процесу формування герменевтичних умінь студентів ми пропонуємо алгоритм художньо-герменевтичного опрацювання художнього тексту:

- 1) емоційно-інтелектуальне сприйняття художнього тексту;
- 2) виявлення відомого та зрозумілих смислів;
- 3) виявлення протиріч та чогось незрозумілого;
- 4) виявлення загального контекстуального смислу, фабули, психологічної модальності художнього твору;
- 5) пошук та опрацювання «знаків-підказок», які прояснюють незрозумілі моменти та протиріччя);
- 6) використання герменевтичних технік опрацювання тексту (герменевтичне коло, контекстуальна детермінованість тощо);
- 7) виявлення головних смислоутворюючих елементів (моделювання нових смислів);

8) добір вербальних засобів для точної передачі осягнутого смислу,

9) вистроювання тексту педагогічної промови з використанням правил педагогічної риторики.

Разом з тим, слід зауважити, що ступень впровадження інноваційного підходу до навчання також залежить від використання сучасних інформаційних технологій (мультимедійних пристроїв, інтерактивних дощок, комп'ютерів, тощо). Спрямованість навчального процесу на міжпредметність, на нашу думку, є ефективним засобом розширення історико-культурного кругозору студентів, активізації їх самостійної пізнавально-пошукової діяльності в галузі художньої культури та лінгвістично-семантичної підготовки. У зв'язку з чим, ефективним є застосування методу «бінарних занять».

Для нас важливо, що навчання та спілкування визначаються вченими як основоположні зовнішні фактори розвитку людини, адже матеріальні та духовні цінності людства передаються кожному новому поколінню не через хромосомний механізм, а завдяки спілкуванню індивідів, у процесі спеціально організованої пізнавальної та практичної діяльності.

Друга умова – це організація викладачем спільного навчально-комунікативного середовища.

Спеціально створене спільне навчально-комунікативне середовище сприяє цілеспрямованому педагогічному впливу на професійно-фаховий розвиток майбутнього викладача музики та хореографії, забезпечує його готовність до професійної діяльності, уможлиблює загальнокультурний та особистісний розвиток студентів.

На наш погляд, особливої уваги викладача потребує спільний для суб'єктів навчання комунікативний простір – середовище, при якому здійснюється художньо-герменевтичне спілкування учасників навчального процесу. Для такого середовища характерно наявність єдиної мовно-знакової системи, сформованість тезаурусу, єдиних правил спілкування, що дозволяє усім учасникам комунікації реалізувати свої навчальні функції та задовольняти власні навчальні потреби.

Згідно з основними положеннями методології Г. Щедровицького, будь-якій комунікативній діяльності властиво наступне:

- системність та взаємозв'язок окремих елементів інтеракції;
- взаємодія учасників інтеракції, які виконують кожен свою функцію в рамках конкретної комунікативної діяльності;
- інтенціональність та рефлексивність учасників інтеракції, де дія кожного зумовлена реалізацією своїх власних інтенцій;
- смислоутворюючий характер комунікативної діяльності, відповідно до чого, результатом будь-якої інтеракції є виявлення текстових смислів учасниками цієї інтеракції;
- цілеспрямованість інтеракції на розуміння, як двостороннього процесу створення та відновлення текстових смислів [12].

Означені характеристики іманентно притаманні будь-якій навчальній діяльності, якщо розглядати останню у комунікативно-діяльній ракурсі. У цьому сенсі, навчальна комунікація визначається нами як керована відкрита система взаємопов'язаних цілеспрямованих засобів навчання, спрямованих на досягнення прогнозованих результатів та реалізацію власних інтересів та інтенцій усіма учасниками навчальної комунікації.

На нашу думку, центральним ланцюгом навчальної комунікації викладача зі студентами в ході герменевтичного опрацювання текстів є *педагогічний дискурс*. Саме під час дискурсивного процесу відбувається експлікація результатів герменевтичного опрацювання художніх текстів та демонстрація вербально-інтерпретаційних умінь студентів.

Слушно, що педагогічному дискурсу властиві всі основні характеристики комунікативної діяльності: системність, інтенціональність, рефлексивність, цілеспрямованість на розуміння. Але педагогічний дискурс має свою специфіку, яка відокремлює його від інших видів комунікативної діяльності:

- педагогічна мета та навчальні завдання спілкування;
- сугестивні потенції;
- герменевтичні завдання (зробити незрозуміле – зрозумілим);

До того ж, педагогічний дискурс у дисциплінах естетичного циклу має особливий предмет обговорення – твори мистецтва. Даний аспект висвітлює комунікативну спрямованість на спілкування з мистецтвом. У рамках герменевтичної концепції, твори мистецтва є художніми текстами, котрі ми розглядаємо як:

- своєрідні знакові системи;
- витвори особливої художньо-творчої діяльності людини;
- єдиний смисловий простір, з характерною для нього цілеспрямованістю та єдністю специфічних засобів смислоутворення;
- динамічні (мобільні) смислові конструкції різного ступеня абстракції.

У науковій літературі поняття «художній текст» часто пов'язано з поняттям «художній дискурс», розуміння останнього тлумачиться дослідниками по-різному. Ми приймаємо наступне компілятивне визначення: *художній дискурс* – це соціокультурна взаємодія художника та реципієнта, в межах якої стикаються та взаємодіють їх естетичні, культурні, соціальні цінності, уявлення, почуття, релігійні погляди, особливості світосприйняття, особистісні знання про всесвіт та оточуючу реальність. Цей процес цілеспрямований на певну емоційну реакцію реципієнта, завдяки чому виникає можливість впливати на його духовний, емоційний та інтелектуальний розвиток. Для нас важливо, що розгорнення художнього дискурсу зумовлено ступенем розвиненості в реципієнта художньо-образного мислення, естетичної сприйнятливості та емоційної чуйності. У такому ракурсі художній дискурс викликає певний педагогічний інтерес.

Отже, організація викладачем спільного навчально-комунікативного середовища визначає дві площини для спілкування: міжособистісне спілкування як педагогічний дискурс та спілкування з творами мистецтва як художній дискурс. Ці два види дискурсу є взаємодоповнюючими, адже створюють єдиний смисловий простір, в межах якого відбувається герменевтичне опрацювання художнього тексту та вербальна експлікація його смислів. Їх єдність допомагає студентам яскравіше уявити художній образ твору, зрозуміти специфіку мистецтва, сприяє розвитку почуття прекрасного, посиленню морального, естетичного та емоційного впливу мистецтва, прищеплює навички сприйняття, що поєднується з розумінням [8]. Студенти, в свою чергу, приймаючи участь у дискурсі та вербально інтерпретуючи смисли наданих художніх текстів, досягають більш глибокого усвідомлення форми та змісту художнього твору.

Для кореляції навчального середовища з визначеними умовами ми віддаємо перевагу технологіям цілеспрямованого стимулювання розвитку емоційно-інтелектуальних здібностей студентів шляхом різноманітних видів опрацювання художнього тексту. Отже, третя умова, що відповідає специфіці предмету нашого дослідження – *це педагогічне стимулювання студентів до герменевтичної та дослідницько-пошукової діяльності в галузі мистецької педагогіки*. Вона ґрунтується на координаційній та регулятивній складових навчальної діяльності викладача. Йдеться про найбільш вагомні зовнішні стимулюючі фактори у процесі створення навчального середовища – психологічної установки на сприйняття художнього тексту, заохочення, вимоги, моніторинг результатів навчання, винагороди, покарання, тощо. Для формування художньо-герменевтичних умінь студентів велике значення має толерантна та творча атмосфера заняття з коректною координацією різних напрямків навчальної діяльності студентів і моніторингом якості виконання завдань з боку викладача.

У наукових працях існує думка, що етапу сприйняття та усвідомлення будь-чого передують «... стан готовності до певної активності, виникнення якої залежить від наявності певних умов: від потреби, актуально діючої в даному організмі, і від об'єктивної ситуації задоволення цієї потреби» [9]. Особливістю діяльності є те, що вона виникає на основі готовності до певної форми реагування – установки, адже, жодна діяльність не виникає з «пустого місця». Згідно з теорією Д. Узнадзе, установкам належить роль того первинного, що передуює усім психічним процесам [там само]. Таким чином, ми припускаємо, що метод педагогічного налаштування сприяє формуванню у студентів внутрішньої мотивації до поглибленого сприймання художнього тексту та внутрішньої установки до розуміння його смислів.

Для досягнення студентами стану готовності до герменевтичної діяльності ефективним є метод педагогічного налаштування на поглиблене сприйняття та розуміння художнього тексту, з викорис-

танням прийомів збудження асоціацій, встановлення протиріч, використання питань та гіпотетичних відповідей, створення вербальних варіацій, «перекладу з мови одного виду мистецтва на інший». Ці методи та прийоми є тим емоційно-психологічним імпульсом, який надає герменевтичній діяльності студентів певну спрямованість та потребу діяти певним чином, сприяє усвідомленню студентами педагогічної спрямованості художньо-герменевтичного опрацювання художніх текстів в єдності з дослідницько-пошуковою та творчою діяльністю.

Визначена умова відповідає за створення проблемно-пошукового простору, організацію та стимуляцію студентів на самостійну науково-дослідницьку діяльність у галузі мистецтва. Ефективними засобами є, на наш погляд, застосування індивідуальних науково-дослідницьких завдань та інтерактивних технологій (тренінгу, моделювання, створення авторських проектів та стартапів), створення та використання моделей проблемно-навчальних ситуацій у ході семінарських занять з дисциплін «Основи дослідження художньої культури», «Методика викладання Художньої культури», «Педагогічна практика з Художньої культури».

ВИСНОВКИ.

Таким чином, для ефективного розвитку художньо-герменевтичних умінь виділено певну сукупність факторів та обставин, до яких належать: спеціально-організоване навчальне середовище, особистісні характеристики суб'єкта навчання та його цілеспрямована навчальна діяльність.

Згідно з представленими концептуальними положеннями, визначено «педагогічні умови формування художньо-герменевтичної компетентності» як такі, що сприяють створенню навчального середовища для якісного розвитку педагогічно-інтерпретаційних умінь студентів, визначають професійно-фахову спрямованість на художньо-герменевтичну діяльність, стимулюють до самовдосконалення та саморозвитку у педагогічно-герменевтичному напрямку.

Схарактеризовано умови, що поглиблюють чуйність до художньої форми, удосконалюють здатність до мисленого моделювання нових смислів і покращують навички художньої вербалізації власних думок та почуттів. Обрано умови, що забезпечують спрямованість, інтенсивність, продуктивність та результативність процесу формування художньо-герменевтичної компетентності майбутніх викладачів музики та хореографії.

Педагогічні умови визначено як динамічні конструкти, які можуть змінюватися залежно від мети та завдань заняття (чи певного його етапу), цілеспрямованості педагогічної діяльності викладача, можливостей (розумових, психічних, фізичних, тощо) студентів, технічних засад, форм та методів проведення заняття.

В рамках нашого дослідження ці положення отримали практичне втілення у проведенні педагогічного експерименту та апробації наукової моделі

художньо-герменевтичної компетентності студентів під час педагогічної практики художньої культури, музики та хореографії.

Список літератури

1. Бабанский Ю.К. Интенсификация процесса обучения / Ю.К. Бабанский. – М. : Знания, 1987. – 80 с
2. Вопросы педагогического образования: учеб. пособие / О.А. Абдуллина. -М.: Просвещение, 1990.- 141 с
3. Выготский Л. С. Развитие высших психических функций / Л. С. Выготский. – М. : Изд-во АПН РСФСР, 1960. – 130 с.
4. [Конюхов Н. И. Словарь-справочник практического психолога /Н. И.Конюхов. - Воронеж: Модэк, 1996. - 224 с.с.206].
5. Новий тлумачний словник української мови: у 4 т. – К.: Аконт, 1999. – Т. 2. – 910 с (с.632)].
6. Полонский В. Словарь по образованию и педагогике / В. Полонский. – М.: Высшая школа, 2004. – 512 с.].
7. Словник-довідник з професійної педагогіки / Авт.- упоряд. Алла Василівна Семенова, Зінаїда Наумівна Курлянд, Раїса Іллівна Хмелюк, Ірина Олександрівна Бартенєва, Інна Михайлівна Богданова; За ред. Алла Василівна Семенова.– Одеса : Пальміра, 2006.– 272 с
8. Степанова Л. В. Методологічні основи дослідження герменевтичної компетентності майбутніх викладачів музики і хореографії / Людмила Василівна Степанова. // Актуальні питання мистецької освіти та виховання. Збірник наукових праць. – 2016. – №2. – С. 32–42.
9. Узнадзе, Д. Н. Психология установки. — СПб.: Питер, 2001. - 416с.
10. Философский энциклопедический словарь / [гл. редакция : Л.Ф. Ильичев, П.Н. Федосеев, С.М. Ковалев, В.Г. Панов]. – М. : Сов. энцикл., 1983. – 840 с.,с. 482
11. Шип С. Герменевтика произведений искусства и актуальные задачи украинской художественной педагогики // Професійна мистецька освіта і художня культура: виклики XXI століття : матер. Міжнарод. наук.-пркт. конф., 16-17 жовт. 2014 р. / МОН України... – Київ: Київ. Ун-т ім. Б. Грінченка, 2014. – С. 87-95.
12. Щедровицкий Г.П. Избранные труды. М.: Иск., Культ., Полит., 1995. -800с.

НАУКОВІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ УМІНЬ ОБРАЗОТВОРЕННЯ МОЛОДШИХ ПІДЛІТКІВ НА УРОКАХ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

Шатайло Н.В.

Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (м.Одеса), аспірантка кафедри музичного мистецтва та хореографії, методист науково-методичної лабораторії творчого розвитку особистості кафедри суспільно-гуманітарної освіти Одеського обласного інституту удосконалення вчителів.

SCIENTIFIC APPROACHES TO THE DEVELOPMENT OF JUNIOR TEENAGERS' IMAGE-CREATIVE SKILLS IN THE LESSON OF MUSICAL ART

Shatailo N.V.

State institution «South Ukrainian national pedagogical university named after K. D. Ushynsky» (Odesa), post-graduate student of the musical art and choreography department, methodologist of scientific and methodical laboratory of individual's creative development, department of Humanities of Odesa regional institute of teachers' improvement.

Анотація

У статті визначено наукові підходи, зміст яких спрямовано на забезпечення процесу розвитку художньо-образної сфери особистості молодших підлітків на уроках музичного мистецтва шляхом формування у них умінь образотворення. Характеризуються особливості психолого-педагогічного, аксіологічного, мистецько-персоналізованого, герменевтичного та синергетичного підходів. Перелічені підходи є методологічним підґрунтям дослідження процесу формування умінь образотворення молодших підлітків на уроках музичного мистецтва. Вони уможливають розгорнуте і системне вивчення означеного процесу як актуальної проблеми шкільної мистецької освіти. Комплексне врахування положень розглянутих наукових підходів сприятиме розумінню сутності, змісту, функцій і структури умінь образотворення.

Abstract

The article deals with defining scientific approaches, whose content is aimed at ensuring the process of developing the artistic and figurative sphere of junior teenagers' personality in musical art lessons by means of developing their skills of image creation. The peculiarities of psycho-pedagogical, axiological, artistic and personalized, hermeneutic, synergetic approaches are characterized. The above listed approaches are the methodological basis for the study of the process of developing junior teenagers' image-creative skills in the lesson of musical art.